

“An artist’s life is not the easiest life. – It is perhaps the most marvelous life. – It is a life that hurts – a continued groping for the unattainable.” pg. 44, Roger Tory Peterson – A Biography, Douglas Carlson, University of Texas Press, Austin, 2007. Pare cumva ciudat ca desenele naturalistice să aibă valoare în era fotografiei. Culmea este că se poate face o planșă cu desene care să arate mai bine detaliile care trebuie să fie văzute la diferențierea speciilor înrudite de păsări decât a face poze similare cu diferitele specii... Plus, impresia artistică dată de compoziții alese-create de desenator poate să aducă o plusvaloare extraordinară. Peterson este combinația perfectă dintre cunoștințele ornitologice și capacitatea de a desena păsări la modul realist-artistic. A arăta esențialul păsărilor, frumusețea, gracilitatea, și vigurozitatea lor la un mod realist, nu e la îndemâna unui grafician sau a unui ornitolog. Este nevoie de combinația care să facă diferența.

În desenele lui, realizate pentru diferite publicații, păsările aflate în prim-plan nu sunt izolate ci au un cadru natural (păsări nordice pe stâncile din Newfoundland spre exemplu) sau antropizat (ciocănituri lângă o fermă într-un peisaj înzăpezit). O pasăre în liniștea pădurii de conifere, un rozător la marginea unui canion, doi ciocăntorși (avosete) în zbor priviți de sus, sub păsări la mare distanță cursul meandrat al unei ape... Textura blănii focilor, interrelația dintre ierburi, ape, stânci, păsări, peisaje, dinamismul fenomenelor, luminile, strălucirea, te aduc într-o Lume de poveste, în care Natura are rolul principal. Se poate simți perfecțiunea realizării, nu doar artistic și tehnic ci și pe planul concepției, în care se oferă hrană sufletească omului – prin apropierea de natural.

A crea desene de câte o pagină, care să fie artistic și naturalistic perfecte, echilibrate, realiste, însuflețite,... a însemnat o muncă enormă. Asta presupunea nu doar capacitatea lui intelectual-artistică, ci investirea de energie în vizitarea habitatelor care urmau să ajungă în background, fotografierea de peisaje și de detalii, observarea păsărilor respective în natură... pentru ca apoi, în studio, toate să fie combinate, utilizând și balguri, păsări împăiate. Rezultatul a întrecut orice închipuire.

“He is able to convey the essence of these birds – their weightlessness and softness, their vulnerability. (...) Clearly, Peterson poured everything he knew about birds into these paintings. But they transcend mere knowledge. The closer they are examined, the more evident it

becomes that they contain emotions as well – and a profound affection, the passion for birds that Peterson carried all his life and that, finally, even the scientist in him couldn't contain. (...) Nowhere is Peterson's genius for a synthesis of art and science more evident than in his work for the fourth editions of the Field Guide" pg. 217-218, Roger Tory Peterson – A Biography, Douglas Carlson, University of Texas Press, Austin, 2007.

Cartea-determinator de păsări care a stat la baza începuturilor ornitologiei pentru foarte mulți oameni... a fost vândută în milioane de exemplare. Este o creație emblematică a lui R.T. Peterson, nu doar ca realizare concretă... ci mai ales ca pattern de abordare, ca entitate replicabilă în fel și chip pentru prezentarea altor domenii decât cel al ornitologiei. A face planșe cu specii de păsări apropiat înrudite... privite din același unghi, cu săgeți care să atragă atenția asupra diferențelor... adică a caracteristicilor de diferențiere... spre exemplu o planșă cu pescărușii, alta cu sturzii, alta cu rațe... bufnițe șamd... a făcut cumva mai ușor sistematizabilă diversitatea de păsări sălbatice privite în natură... nu analiza hoiturilor celor împușcate.

Prima lui carte prezintă aproape 500 de specii de păsări de pe coastele estice ale Americii de Nord, un efort monumental de creativitate. Fiecare specie este prezentată cu penaj al adulților, mascul și femelă, penaj nupțial și de iarnă, al juvenililor, subspeciilor și formelor coloristice. Desenele aveau săgeți indicând caracterele de diferențiere cele mai importante – anume cele vizibile în natură, cu ajutorul unui binoclu. Păsările desenate în zbor, din unghiul din care sunt cele mai perceptibile caracterele de diferențiere... toate necesitau o mare cantitate de activitate intelectuală. În text sunt succint descrise caracterele de diferențiere ale speciilor. Descrierile scurte, concise, care au datele utile, au făcut necesară o muncă asiduă de documentare, elaborare, formulare... scurt și la obiect. Pentru a face cartea, pe lângă marea bază a informațiilor pe care deja le deținea, Peterson a consultat colecții muzeale, cărți, a cerut părerea altor ornitologi experimentați. A face echilibrul între simplificarea pentru începători, păstrând un nivel care să permită utilitate a cărții pentru profesioniști... nu e ușor de realizat. Preda la școală și lucra la această operă, timp de 3 ani... zi de zi... seară de seară; era sub 30 de ani când a apărut prima carte. Să nu crezi că a fost ușor de găsit o editură care să publice volumul... dar până la urmă fost tipărit și se vindea bine... foarte bine. Apărută după marea criză financiară americană, cartea oferea o cale de a petrece plăcut timpul liber de care oamenii dispuneau, de a avea o preocupare intelectuală rezonabilă... și a prins la public. A avut 5 ediții și s-a vândut în peste 4 milioane de exemplare.

Un astfel de ghid de determinare a speciilor de păsări a deschis domeniul ornitologiei pentru milioane de oameni, punând bazele unor mișcări de bird-watching larg-răspândite în lumea civilizată, un fel de petrecere revigorantă a timpului liber prin observarea vieții sălbatice –

focalizat pe lumea aripatelor. Desenele din determinator au ajuns să fie modele ale patternurilor caracterelor de diferențiere ale păsărilor sălbatice... în condițiile în care le vezi în natură, cu ajutorul unui binoclu. Adică, nu să le determini moarte, împușcate, ci acolo în pădure, printre tufe, pe lacuri, pe nisipuri litorale șamd. Acest ghid a creat o cale de a aduce milioane de oameni către observarea Naturii, ca metodă de a ne apropia de fericire, ca destindere și activitate ce oferă doza necesară de plăcere, de eliberare de stresul și tensiunea vieții civilizate. Ornitologia a devenit o preocupare nu doar pentru câțiva savanți aberanți care umblau cu puștile după păsări, sau pentru câțiva bogătași ciudați... ci pentru uriașe mase de tineri, adulți și bătrâni din toate păturile sociale, care regăseau Frumusețea Viului... și o cale de a se reconecta cu Natura. Peterson amintește de mai multe ori că observarea păsărilor nu este o scăpare din fața realității, ci o cunoaștere a altei realități, mai plăcute și mai persistente.

Acest individ nu a făcut prea multe alte lucruri în viață, ci toată existența lui a fost focalizată pe observarea și desenarea păsărilor, crearea de cărți despre natură. Pe lângă desenele mici pentru determinatoare, Peterson a creat și grafică mare, în care a redat diferite specii în mediul lor natural, stârci care se înalță de pe apă, bufnițe zburând peste miriști, magnifice egrete albe peste mlaștini. Deși a desenat mai ales păsări, are și serii cu pești, scoici, fluturi de zi și de noapte etc. A pictat și în ulei pe pânză. Wildflowers, ghid de prezentare a plantelor sălbatice, a necesitat 20 de ani pentru a face desenele, dintre care 1344 au fost utilizate în carte; plantele puteau fi desenate doar în teren, iar perioada lor scurtă de înflorire limita viteza cu care se putea progresa.

În privința reprezentării picturale ale păsărilor, Peterson a ajuns să fie considerat cel mai mare artist al secolului 20; desigur, pe lângă atenta observare în natură a vieții păsărilor, studierea exemplarelor aflate în captivitate, analiza muzeelor și a cărților de ornitologie, în stilul lui de reprezentare a îmbinat diferite abordări preluate de la artiștii premergători ai domeniului, incluzând aici și elemente de tip art nouveau și grafică orientală-japoneză. "Peterson's style was, as he put it, "somewhere between Audubon and Fuertes; from Audubon a sense of design and space; and from Fuertes knowledge of how a bird is put together – the personality of a species." Put another way, the dynamics and motion of a Peterson print drew on Audubon, the subtle essence and character of each bird were a Fuertes trait. (...) A good example can be found in the 1 June 1942 issue, a full page painting of three blue jays tormenting a screech owl in a red pine. The design is active, with zigzagging branches creating a pattern that is repeated by the white breasts of the blue jays. The jay's postures are dramatic in the Audubon manner, but natural and realistic. The owl is imperious, a brown and round-eyed center of power with chaos radiating. The personalities of the birds are apparent, and the physical portrayal is precise. In total, the painting is a blend of the best of the two masters." pg. 97-98, Roger Tory Peterson – A Biography, Douglas Carlson, University of Texas Press, Austin, 2007.

În general luat, munca acestui tip de om este viața lui... nu o simplă îndeletnicire prin care se întreține; își găsește fericirea existenței în fiecare zi cât timp are ocazia de a se preocupa de subiecte naturalistice. Ai putea zice că acest stil de om păstrează cumva o copilărească dorință de a își pune întrebări și a înțelege mai bine, pe zi ce trece... un fel de admirație pro-activă a Lumii VII... un stil de a gândi și a regândi lucrurile... ceva sinceritate naivă care dispare la majoritatea adulților terfeliți de greutățile înrobitoare ale zilei, de obligațiile auto-impuse pentru a părea de succes în societățile umane din ce în ce mai cretine. De facto, omul își investește viața pentru a desena o pasăre, așa cum e ea în natură, în stilul ei de existență, cu alura care îi este tipică... având forme, culori și detalii așa cum sunt ele perceptibile de observatorul naturalist. Viața lui a fost de multe ori un zbor razant din punct de vedere financiar, social – mai ales în tinerețe... dar preocuparea lui față de păsări a adus salvarea la modul constant. Peterson a trăit prin ele, pentru ele. Le iubea pe bune, până la capăt. A lucrat până în ultima zi din viața lui: desena o planșă cu muscarii accidental-prezenți în zona de est a Statelor Unite, o planșă care a rămas cu unele păsări mai elaborat desenate, colorate, altele crochiuri, schițe, contururi. Planșa a fost publicată în noua ediție a cărții – în starea în care se afla. Am impresia că Peterson a dus o viață fericită, probabil că a atins maximul de fericire pe care un om de genul lui o putea spera.

AUTOR © dr. Peter Lengyel

PS. În Păsările Europei, cel mai vândut ghid ornitologic european pentru secolul 20, Peterson a făcut desenele, Mountfort a scris textul iar Hollom a creat hărțile de distribuție. Peterson a călătorit circa 10.000 km prin Europa, cu scopul de a vedea păsările continentului. Desenele treceau prin zeci de variante, versiuni din ce în ce mai simplificate pentru a arăta esența caracterelor de determinare utile în teren. Cartea europeană prezintă circa 550 de specii, pe care americanul Peterson le-a văzut în natură în Europa, cu câteva excepții.

PS2. Pe vremea copilăriei mele existau la Sighet probabil circa 10 exemplare din cartea Európa madarai, traducerea în maghiară a cărții despre păsările Europei (publicat la Budapesta în 1977); a deține o copie a ta, „un Peterson” cu care să poți merge pe teren când vrei, era un fel de privilegiu. Pe la vârsta de 10-15 ani, copiii/tinerii care eram pe atunci știam deja destul de bine ce este în acea carte... și ce se vede pe teren în zona noastră. Se înțelege că munca americanului Peterson a ajuns să ne ilumineze în privința ornitologiei, să ne influențeze până și în zonele marginale ale unui catastrofal stat comunist securistoid de doi bani, în care oamenii răpciugoși se băteau pentru pâine, iar curentul se lua la modul frecvent.

SURSA:

[Peter Lengyel Blog](#)